

Modul – Socialitet

Sally Anderson

1. Hvorfor undervise dette modul?

Socialitet er kernen i alt menneskeliv. Gennem social interaktion og intersubjektivitet får mennesker personlighed, skaber relationer, skaber og opretholder sociale former, institutioner og social orden. Fænomener så forskellige som læseplansreformer, indlæringsvanskeligheder og mobning i skolegården er alle historiske artefakter fra menneskelig social interaktion.

Socialitet er også mediet for al læring. Gennem social interaktion oplever børn 'hvad der betyder noget' og lærer at fortolke 'hvad der foregår'. Børn finder ud af hvor, hvornår og med hvem det er 'normalt' at opføre sig på bestemte måder - at råbe, synge, tie, løbe eller skabe problemer for en lærer. For deres del arbejder lærerne for at fremme idealiserede former for socialitet, såsom *klassefællesskab* og *egalitær socialitet*. De overvåger børns adfærd, fortolker 'hvad der foregår' og guider og dirigerer efter behov.

Dette modul er designet til at udforske social interaktion og reflektere over social interaktion i uddannelsesmæssige omgivelser. At være opmærksom på finkornede detaljer om social interaktion og til 'sædvanlige' antagelser om 'hvad der sker' giver os mulighed for at forstå socialitet som samordnet handling, dvs. det fælles arbejde folk gør for at interagere passende. Det giver os også mulighed for at revurdere vores 'sædvanlige' antagelser og reflektere over, hvordan vi kan gå anderledes til værks for at nå pædagogiske mål.

2. Etnografiske udgangspunkter

Mens socialitet er kernen i hele menneskeliv, kræver deltagelse i bestemte former for social interaktion i specifikke sammenhænge fortrolighed med lokale normer for passende opførsel og social position. At komme ind i en ny og ukendt indstilling er altid fyldt med risikoen for upassende opførsel eller at blive ignoreret, mens andre nyder et socialt øjeblik sammen.

At studere interaktion er nyttigt for at få en dybdegående forståelse af kulturspecifikke måder at gøre ting på. I *Hvordan man beder om en drink i Subanun* beskriver Frake, hvad en fremmed, i dette tilfælde en antropolog, skal vide for at interagere hensigtsmæssigt med lokalbefolkningen i en bestemt social kontekst (1964: 127). Frakes trinvis beskrivelse af procedurer til 'at få en drink' (og komme videre socialt) er nyttig til at tænke på procedurer i sammenlignelige situationer, hvor nybegyndere forsøger at 'slutte sig til andre' for at spise frokost, spille fodbold eller hoppe reb. Detaljerede beskrivelser viser procedurernes kompleksitet og afslører meningsforskelle om den 'rigtige', bedste eller 'mest sædvanlige' måde at gå videre på.

Denne klassiske tilgang kan med fordel anvendes til nutidigt arbejde med børn med autistiske spektrumforstyrrelser, hvis evne til at handle 'almindeligt' i overensstemmelse

med forventningerne fra andre ikke er lige til. Antropologerne, Ochs og Solomon bruger denne tilgang til at spørge, hvad lærere, klassekammerater, forældre og søskende har brug for at vide for at interagere med succes med børn diagnosticeret med autisme. Ved at være meget opmærksom på detaljerne i den sociale interaktion mellem disse børn og de mennesker og dyr der tager sig af dem, udforsker Ochs og Solomon begrænsningerne og kompetencerne ved 'autistisk socialitet'. Gennem dette foreslår de måder at forbedre det sociale engagement hos børn med dette handicap (2013: 69).

I *Waltz of Sociability* (1995) behandler Amit-Talai spørgsmålet om, hvordan unge mennesker skaber tid og plads til mere intim og personlig omgang i skoler, der foreskriver en mere generaliseret omgang - alt sammen med alle. Hun beskriver, hvordan unge skaber 'rum' for nære 'venskabsrelationer' i en skole, der i høj grad begrænser studerendes bevægelse i tid og rum. Hun beskriver den studerendes relationelle arbejde med at få venner og det følelsesmæssige arbejde med at bekymre sig om kvaliteten og virkeligheden af venskaber. Hun giver et detaljeret kig på, hvordan elever skaber små vinduer med tid og rum, hvor de kan forhandle om venskab, og hvordan de arbejder på at konvertere nogle klassekammerater til 'bedste venner', samtidig med at de opretholder 'mere fjernt' forhold til andre. Amit-Talais arbejde giver stof til eftertanke om, hvordan skoler strukturerer elevers socialitet ved at regulere, hvor og med hvem de bruger deres tid. Hun viser de udfordringer, studerende står over for i deres bestræbelser på at skabe mere intime og meningsfulde relationer i konstant andres selskab med 'andres' på sociale arenaer, der begrænser deres bevægelse og tager meget af deres tid.

Disse etnografiske artikler fremhæver nogle udfordringer ved social interaktion og foreslår forskellige måder at tænke på socialitet i en række miljøer. Ved en sammenligning af artiklerne kan vi forstå, hvordan antropologer lærer ved at sammenligne og kontrastere fænomener på tværs af tider og indstillinger, med det formål at få ægte indsigt og anvende denne indsigt på spørgsmål og bekymringer inden for deres eget arbejdsområde.

3. Måder at forstå

Efter Schegloffs opfattelse (2011: 70) er koordineret *social interaktion* den grundlæggende udførelsesform for socialitet, den 'infrastruktur', der grundlægger alt menneskeliv og sociale institutioner. Social interaktion figurerer centralt i økonomien, politikken, i ægteskabsinstitutioner, familie, uddannelse, lov, religion og mere. Det skal således være tilstrækkeligt robust, fleksibelt og selvbevarende for at opretholde social orden ved familiemiddage, i kulminer, på operationsbordene, i Paris og Vanuatu og næsten overalt, hvor menneskeliv findes.

På baggrund af sproglig og ikke-sproglig interaktion har samtaleanalytikere og antropologer skitseret specifikke organisatoriske problemer, der er generiske for interaktion. For eksempel kræver interaktion *at skiftes* og *at være den næste*. At skiftes drejer sig altid om spørgsmålet om, hvem der skal tale, bevæge sig eller handle næste gang, og hvor længe man skal holde pause mellem ture. Det involverer også spørgsmål om sammenhængende sekventering. Hvad den næste der taler siger skal følge sammenhængende fra den første talers udtalelse, således at successive vendinger skaber en sammenhængende fremgangsmåde indrammet af

en fungerende konsensus om, hvad der foregår. Sammenhængende interaktion involverer også måder til at reparere misforståelser undervejs for at genoprette fremadrettede fremskridt, så interaktionen ikke fryser eller falder fra hinanden (Schegloff 73-77).

Sacks (1984: 429) hævder, at "at arbejde med at være sædvanlig" er en teknologi, som folk anvender for at opnå en ordnet interaktion. At handle på 'almindelige' måder handler ikke om at være almindelig, men om at gøre 'at være almindelig.' Det kræver arbejde, og folk deltager i koordineret interaktion, så alle ser ud til at være almindelige mennesker "(Sacks 1984: 415). Spørgsmålet for Sacks var ikke så meget, hvordan folk 'gør' at være almindelige personer, men snarere hvordan de ved, hvad 'at være almindelig' er i en given situation. Hvad der er 'almindeligt' (eller usædvanligt) er kulturelt og tidsmæssigt fordelt; som Frake måske bemærker, er det sandsynligvis to meget forskellige procedurer at bede om en drink i Wien eller Subanun.

Et gennemgående spørgsmål er, hvordan børn og andre nyankomne får kompetence i lokalt situerede sociale former og praksisser på passende måder til at opretholde sammenhængende interaktion (Ochs og Solomon 2010: 69). For at forstå dette aspekt af socialitet er det nyttigt at tænke på alle handlinger, bevægelser og udtalelser som symbolsk kommunikation. Ikke-sproglige tegn, såsom et let buet øjenbryn, en halvt hævet hånd eller en kort tavshed er alle indeks for noget. Det de er indekser over er åben for fortolkning, for informeret gætteri baseret på erfaring med lignende situationer og den fremadrettede progression af den aktuelle handling. Mens forudgående viden om et barns tendens til at ramme andre når det bliver provokeret, hjælper os med at forestille os, hvad der kunne ske, er det kun i handlingen, at små klap på ryggen kan blive til rigtige slag, der starter en kamp snarere end at opretholde en hyggelig kamp mellem drenge (Jf. Bateson 1972).

Geertz (1973) illustrerer denne vanskelighed ved at spørge, hvordan vi kan skelne et blink fra en lille fortrækning. Hvis vi beslutter, at en kort øjenkontraktion er et blink, er vi stadig nødt til at udlede, om det er et ironisk, flirtende eller hemmelighedsfuldt blink. For at gøre dette er vi nødt til at vide noget om den specifikke situation, hvor blinket finder sted, de involverede personer, atmosfæren, og om der er en levedygtig konsensus om, hvad der foregår. Ikke-verbale tegn (smil, at rynke panden osv.) hjælper os med at skelne mellem, hvad der sker, og om det er almindeligt eller usædvanligt. Når vi først er enige om en fortolkning, har vi stadig arbejdet med at finde ud af, hvad vi skal gøre næste gang.

Fordi vi (stadig) ikke kan komme ind i hinandens sind, kræver social interaktion indviklet forhandling og samordnet handling. Selv de enkleste hilsener er ekstremt komplekse, da vi skal finde ud af, hvor tæt på at stå, hvem der går først, om til high-five af kindkys og hvor mange gange, hvor lavt at bøje, for hvem og i hvilken situation, hvordan at reparere bumpede hoveder eller ubesvarede hænder og hvordan man yndefuldt kan afslutte en hilsen er fælles bedrifter, der kræver et subtilt samarbejde fra alle involverede for at få succes. At gennemføre en vellykket interaktion indebærer samarbejde, at spille sammen, taktfuldt ikke bemærke brud på adfærd eller generøst at ignorere et rigtigt slag.

Etnometodologer, symbolske interaktionister og sproglige antropologer (Goffman, Kendon, Garfinkel, Birdwhistle, Schegloff, McDermott og mere) har udviklet et ordforråd til at tale

om social interaktion. Begreber som *samarbejde, præstation, blikretning, fælles opmærksomhed, samordnet handling, synkronisering af bevægelse, rumlig koordinering, kollusion, ansigtsbehandling, forreste fase, bageste fase, arbejdskonsensus, indramning, dagligdags betydning af mening* peger på forskellige aspekter af det udviklede arbejde med social interaktion. Når vi er opmærksomme på disse, bliver vi bedre skelne ved, hvad der (også) foregår.

Foreslåede øvelser

- ☐ Læs to etnografiske artikler, identificer hovedspørgsmål og punkter, og kontraster og sammenlign de beskrevne etnografiske sammenhænge. Diskuter, hvordan du kan anvende indsigt fra disse artikler til specifikke spørgsmål om social interaktion i dit eget arbejde. Forbered en kort præsentation af dit eksempel og refleksioner til klassediskussion.
- ☐ Reflektere over og diskutere, hvordan almindelige handlinger, såsom at gå ned ad gaden, komme til klassen, gå i butikken, spise middag - er organiseret, og hvilke kulturelle antagelser, ideologier eller værdier hjælper med at holde dem organiseret på denne måde.
- ☐ Lad to medlemmer af din gruppe føre en to-minutters samtale, mens alle andre observerer og bemærker, hvordan de to, der taler, arbejder for at koordinere deres interaktion. Overvej hvilke teknikker, der får samtalen til at fungere, hvad der gør den til "almindelig", og identificer punkter, hvor samtalen "kommer i problemer", og prøv at forklare, hvorfor dette er.
- ☐ Identificer et pædagogisk ideal for socialitet i klasseværelset. Beskriv, hvordan organisation af en 'skoleklasse' strukturer, former og begrænser børns sociale interaktion. Sammenlign og kontraster det pædagogiske ideal og dine forsøg på at lette det med det, der 'faktisk' eller 'normalt' sker. Forklar, hvordan det, der 'faktisk' sker, giver mening i denne særlige sociale arena. Hvordan kan du revidere, justere, omformulere dit ideelle mål eller facilitering for at tage 'hvad der faktisk sker' alvorligt?

5. Læringsmål

- ☐ De studerende bliver fortrolige med forskellige antropologiske tilgange til at studere og forstå menneskelig socialitet og social interaktion og være i stand til at reflektere over, hvordan de anvendes på lærerarbejde.
- ☐ Studerende vil bedre forstå den udviklede koordination, der kræves af deltagerne for at opnå en vellykket interaktion og en bedre forståelse af alt, hvad der kan gå galt.
- ☐ Studerende får respekt for de udfordringer, som nyankomne står over for i at lære og tilpasse ukendte måder at handle 'som sædvanlig'.
- ☐ Studerende får et ordforråd for at tale om og reflektere over koordineret social interaktion, der er relativt gratis i første omgang af pædagogisk ideologi og moralsk evaluering.

6. Litteratur

Teoretiske artikler

Geertz, C. (1973) Thick Description: Toward an Interpretive Theory of Culture'. In *The Interpretation of Cultures*, New York: Basic Books.

Levinson, S. C. 2006. On the Human "Interaction Engine." In *Roots of Human Sociality: Culture, Cognition and Interaction*, Nicholas J. Enfield and Stephen C. Levinson (eds.), Oxford: Berg, pp. 39-69.

Rapport, N. (2007) Interaction. In *Social and Cultural Anthropology. The Key Concepts*, New York: Routledge, pp. 226-236.

McDermott, R. P. (1978) The Social Organization of Behavior: Interactional Approaches. *Annual Review of Anthropology* 7:321-45.

McDermott, R.P and H. Tylbor (1983) On the Necessity of Collusion in Conversation. *Text and Talk*, 3(3): 277-298.

Sacks, H. (1984) On Doing 'Being Ordinary.' In *Structures of Social Action: Studies in Conversational Analysis*, J. M. Atkinson & J. Heritage (eds), Cambridge: Cambridge University Press, pp. 413-429.

Etnografiske artikler

Amit-Talai, V. (1995) The Waltz of Sociability: Intimacy, Dislocation, and Friendship in a Quebec High School. In *Youth Cultures. A Cross-cultural perspective*, ed. V. Amit-Talai and H. Wulff, New York: Routledge, pp. 144-165.

Frake, C. O. (1964) How to ask for a drink in Subanun. *American Anthropologist*, 66(6): 127-132.

Ochs, E. and O. Solomon (2010) Autistic Sociality. *ETHOS*, 38(1): 69-92.

Salomon, O. (2010) What a Dog Can Do: Children with Autism and Therapy Dogs in Social Interaction. *ETHOS*, 38(1): 143-166.

Videre læsning:

Amit, V. (ed.) (2015) *Thinking Through Sociality. An Anthropological Interrogation of Key Concepts*.

Enfield, N. J and S. C. Levinson (2006) *Roots of Human Sociality: Culture, Cognition and Interaction*, Oxford: Berg, Wenner-Gren International Symposium Series.

Goffman, E. (1959) *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York: Doubleday.

Long, N.L. and H. Moore (eds.) (2013) *Sociality: New Directions*. New York and Oxford: Berghahn.

Schegloff, E. A. (2011) Interaction: The infrastructure for Social Institutions, the Natural Ecological Niche for Language, and the Arena in Which Culture is Enacted. In *Roots of Human Sociality: Culture, Cognition and Interaction*, Nicholas J. Enfield and Stephen C. Levinson (eds.), Oxford: Berg, pp. 70-96.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.